

Amikor „palócos magyar” és „magyaros szlovák” egy nyelvet beszél...

A Luther-rózsa színei 2.

Amint az *Evangélikus Élet* 2010/II. száma már hírt adott róla, a Magyar Evangélikus Konferencia (Maek) 2010. március 5-én és 6-án második alkalommal rendezte meg tanulmányi konferenciáját *A Luther-rózsa színei* címmel Révfülöpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban. Szerzőnk ezúttal kevésbé az egzakt beszámolóra, inkább a rendezvényen szerzett benyomások továbbadására törekszik.

Napfényes, de hűvös idő fogadott minket Révfülöpön. Érdeklődő és többszörösen érintett személyként váromozással tekintettem, tekintettünk a rendezvényre. Az időjárás pedig mintha sommázná a jelent – egyházaink, népeink, nemzeteink helyzetét, állapotát. Adott a fény, benne a Luther-rózsa összes színe, s mi mégis hűvös viszonyok között didergünk.

Odabenn a konferenciaközpontban kiszínesedik a kép. *Zászkaliczky Pál* lelkész, *Pali* bácsi mindig megnyugtató szavai – Jézus követésére hív. Bizonyos értelemben előnyös helyzetben voltunk mi, „majdnem kétnyelvűek”, hisz ismerjük mindkét nyelvet. Tanultunk *Vörösmartyt*, de *Országh-Hviezdoslav* jelentősebb műveivel is ismerkedtünk. Kiemelkedően, gyönyörűen foglalja össze *Käfer István* professzor az irodalmi, kulturális együttélést a maga kicsinyes gyűlölködéseivel, de felemelő, hogy a kölcsönös tisztelet szükségessére is rámutat. Majd megállunk egy tör-

ténelmi eseménynél. A zsolnai zsinat 1610-ben az evangélikus egyház szervezeti, szerkezeti kialakításában maradandót alkotott. Bizonytalankodunk. Szlovák, magyar vagy éppen német ügy volt ez? Akkor nem így gondolkodtak. Sőt latinul jegyzőkönyveztek. Nem volt Szlovákia, sőt az adott pillanatban egységes Magyarország sem. A zsolnai zsinat az *evangélikus egyház* ügye volt, melynek során a másik nyelviségének fontossága, testvéri tisztelete is megnyilvánult.

Hányszor elkalandozunk a reformáció vívmányaitól! Bárcsak adná a jó Isten, hogy országunkban az 1610-es zsinat külülete térne vissza, s nem a jelenkor rossz híru Zsolnája – Zilina. Nekünk, magyaroknak megjegyezném, hogy akkor és ott a zömében írástudatlan szlovák nyelvű evangélikusság gót betűs, ócseh nyelvű Bibliával és énekeskönyvekkel bírt; még évszázadokig nehezebb helyzetben volt, mint az akkor is megosztott magyarság. S minden nehézség ellenére kialakult a Transcius-kegyesség.

Egynyelvűnek teremtett a világunk – jó volt hallgatni *Bándy György* professzort. Már egészen felmelegített minket az Úr üzenete Révfülöpön. Már-már nyelvészkedünk. Sőt értjük egymást, szlovákiai magyar, magyarországi szlovák. Palócos magyar és magyaros szlovák – Jézus követői! – értik egymást. Vannak színeink, s ezeket a színeket hordozza a Luther-rózsa.

Szépen kiteljesedik a konferencia *Huncik Péter* előadásával. Adja a jó Isten, hogy népeink, nemzeteink vezetői megfogadják az ajánlásait, tanácsait. Az ajánlás: a szeretet törvénye mindennapi életünk meghatározója, alapja kell hogy legyen. Ez az ismert titok.

Összegezve a két nap történéseit: kellene az ilyen konferenciák. Istennek hála, nagyon jól sikerült. Bárcsak mind több emberhez elérne a szellemisége s hatása – az az üzenet, hogy értjük egymás beszédét, és halljuk meg a Szentlélek által a másikat is. Eltávolodtunk egymástól, mert a bábeli bűnt hordozzuk. S rideg viszonyok között éljük meg napjainkat, ezt látjuk a mindennapok nyomorúságaiban. Mert ne feledjük, kicsiny hazánkban (*Szlovákiában – a szerk.*) vannak lelkészfeigyelmik is és olyan esetek, amikor tanácstalannak, erőtlennek érezzük magunkat. Egyedül Jézus által vagyunk sikerre hivatva!

A Magyar Evangélikus Konferencia statútumában talán nem is szerepel a nemzetek közötti feszültségek enyhítése. Mégis meggyőződésem, hogy a Maek jó úton halad, mert lehetőséget, teret, esélyt ad a másik megismerésére. Ezt folytatni kell. És örömmre szolgálna, ha a Szlovákiai Evangélikus Egyház keretein belül szlovákul is elhangoznának a révfülöpi előadások. Érdeklődő, örömteli váromozással hallgatnám újra.

Erős vár a mi Istenünk!
SRNA ZOLTÁN felügyelő
(Szász, Szlovákia)

EGYMÁS TERHÉT HORDOZZÁTOK...

Ökumenikus testvérvárosi lelkésztalálkozó Kárpátalján

Február utolsó hétvégéjén ökumenikus lelkésztalálkozónak adott otthont a kárpátaljai Rahó. Az unitárius, református, római katolikus és evangélikus résztvevők az erdélyi Torockóról, Gyergyószentmiklósról, a felvidéki Rozsnyóról valamint Budapest V. kerületéből érkeztek a Fekete- és Fehérisza találkozásánál fekvő városba. Hogy miért éppen ezek a települések képviselték magukat a találkozó? E kérdésre akkor kaphat választ a kíváncsi olvasó, ha meglátogatja Belváros-Lipótváros honlapját, ahol rátalál a „Testvérvárosok” menüpontra.

A testvérvárosi partnerkapcsolat révén született meg a gondolat: jó volna, ha e Kárpát-medencei, többé-kevésbé magyarok által is lakott települések nemcsak az önkormányzatok szintjén ápolnák egymással a barátságot, hanem a különböző felekezeti egyházközösségeik is kapcsolatba kerülnének egymással. Az ötletet tettek követték, és február utolsó hétvégéjén római katolikus, evangélikus, református és unitárius résztvevőkkel

A helyi hívekkel egy-egy ökumenikus istentisztelet alkalmával nyílt mód találkozásra. A két éve holland támogatással megépült református templomban a rahói református közösséget gondozó *László Károly* tésői lelkész fogadta a vendégeket. Igehirdetéssel *Ferenc Gábor* torockói unitárius lelkész, valamint *dr. Osztie Zoltán* budapest-belvárosi római katolikus plébános szolgált. A másik ökumenikus istentiszteletre a római katolikus gyülekezet templomában került sor; ezen a liturgiát *Portik-Hegyi Kelemen* gyergyószentmiklósi plébános vezette. Igét ez alkalommal *Kászoni József* budapesti unitárius lelkész, valamint e sorok írója hirdetett.

A találkozó jó lehetőséget kínált arra, hogy a kötetlen együttlétek során a résztvevők megismerhesék egymás egyházközösségeit. Így ki-ki megoszthatta a többiekkel saját közösségeinek örömeit és nehézségeit. Ezenkívül a jelen levő lelkészek két előadás meghallgatásával és megvitatásával együtt gondolkozhatnak néhány olyan kérdéstről, amelyek a közös alapokra s

lett részt vett a konferencián *Simon J. Zaven*, Budapest V. kerületének egyházi és testvérvárosi kapcsolatokért felelős ügyintézője, a találkozó egyik eszmei szerzője s a szervezés oroszlánrészét is magára vállaló „motorja”. A Kárpát-medencei magyar keresztények összetartozását erősítő együttléteket gazdagította egy olyan rozsnói szlovák anyanyelvű plébános jelenléte is, aki magyar hívei kedvéért tanulta meg a magyar nyelvet.

A résztvevők egyetértettek abban, hogy a találkozó jó lehetőséget kínált mind a magyar-magyar, mind pedig a keresztény ökumenikus kapcsolatok erősítésére, s hogy kívánatos lenne, ha ezt az első hivatalos együttléteket a jövőben további hasonló alkalmak követhetnék. Ennek szellemében hangzott el a budapesti unitáriusok részéről a meghívás, mely szerint az őszi belvárosi Lipót-napok keretében e gyülekezet várja majd a partnertelepülések gyülekezeti delegációit. Reménység szerint akkor már a délvidéki Topolya és az erdélyi Énlaka lelkészei és papjai is jelen tudnak

megrendezték az említett gyülekezetek lelkészeinek és papjainak első ökumenikus találkozóját. A házigazda szerepét a helyi római katolikus gyülekezet, illetve *Mikulyák László* plébános vállalta. Az ötszázötven éves múltra visszatekintő kárpátaljai város lakóinak száma a 2001-es népszámlálás szerint 15 241 volt, ebből 12 százaléknál volt magától magyar nemzetiségűnek.

a közösen elvégzendő feladatokra irányították a figyelmet. Az egyik előadás a papok és lelkészek ökumenikus mozgalomban betöltött szerepét vizsgálta, a II. vatikáni zsinat alapvetését helyezve homloktérbe. A másik téma felvetés a teremtő Isten s a teremtett világ megóvásáért felelősséget viselő ember kapcsolatát járta körül. A papok és lelkészek mel-

majd lenni, s képviseltetik magukat azok a gyülekezetek is, amelyek az érintett településekről a rahói alkalomra nem tudtak eljönni. Az első hivatalos találkozó – úgy tűnik – hagyományt teremt. De megfontolásra és követésre méltó példát is kínálhat más testvértelépülések számára is. **CSELOVSKY FERENC**
evangélikus lelkész
(Budapest-Deák tér)

Áldja meg Isten a talpalatnyi földet, amelyet otthonodnak hívsz
Áldja meg Isten a kertét, amit művelsz és őrszöl
Áldja meg Isten a levegőt, ami átjárja tüdődet, és éltet pillanatról pillanatra
Áldja meg Isten a vizet, amely szomjadat oltja és felüdít
Áldja meg Isten a jóízű gyümölcsöket, az ételeket, amelyek táplálnak
Áldja meg Isten a könyveket, gondolatokat, amelyek rád találnak
Áldja meg Isten szereteteidet, amiért gondoskodnak rólad
Áldja meg Isten a tanítóidat, mestereidet neked adott bölcsességükért
Áldja meg Isten útítársaidat a megélt hit zarándokútján
Áldja meg Isten dolgos kezedet, értelmet és figyelmedet
Áldja meg Isten a párnádat, amelyre éjjelente lehajtod a fejedet
Áldja meg Isten a földi életednek állított sírkövet
Áldja meg Isten Életre születésedet és otthonra találásodat Őnála
Áldja meg Isten, hogy áldhasd és magasztalhasd őt mindörökké!

VARGA GYÖNGYI

A testvéri közösség ismét együtt

Nagyheti feltöltődés Holzhausenben

Lapunk hasábjain immár hagyomány, hogy beszámolunk az Európai Magyar Evangéliumi Ifjúsági Konferencia (EMEIK) nagyheti konferenciájáról. A találkozóhoz hosszú idő óta a németországi Holzhausen missziói központja ad otthont. Az alábbiakban egy fiatalos, egyszerűsített hívő lelkületű, lendületes, minden ízében szubjektív élménybeszámolót olvashatunk az idei alkalomról egy Pozsonyban élő testvérünk tollából.

Az egyik barátnőmmel, Júliával közösen vettem részt az EMEIK 2010-es konferenciáján Holzhausenben. Én először, ő meg talán tízenegyszer alkalommal. Gondoltam már korábban, hogy egyszer elmennék. Idén került rá sor, de hogy őszinte legyek, azért, mert az Úr már három hete minden imádkozás alkalmával, aztán már naponta többször is mondta, hogy menjek. Minden félelem ellenére (be fognak-e fogadni, be tudok-e illeszkedni?) csak „beadtam a derekam”, s jól tettem, hisz az Úr mindig jobban tudja... Nemhiába tartja ő életben immár ötvenegyedik éve ezt a konferenciát, ahova egész generációk járnak: nagyszülők, unokák és fiatal felnőttek is.

Szóval jelentkeztem, Júlia barátnőm nagy öröme. Annak ellenére, hogy már több tucatnyiszor hallottam, hogy milyen jó a találkozó, Júlia sosem tudta megfogalmazni, miért is annyira. Most már tudom, és azt is, miért

„lepipálja” a tizenévesekét, s hogy miért?

Ritkán, nagyon ritkán élvezhetem olyan emberek társaságát, akik már nem évek, hanem évtizedek óta az Úrral járnak. Meg-megújulnak az ő Lelke szerint, tehát fiatalok. A sok nehézség és kísértés megedzette őket, tehát rugalmasak, kipróbáltak. Gyümölcsöket hoztak és hoznak, tehát nyitottak és termők, mernek és tudnak adni. Valahogy te vannak reménységgel (no meg békével és örömmel), ami engem is megszégyeníthetne.

A hiteles előadók, lendületes program (amely a pihenésnek is ad helyet), emberek, akik együtt akarnak lenni, és kihasználják az időt, de mégsem feszítik túl (hogyan is csinálják? én is így szeretném!), nyitott társaság, tartalmas és érdekes beszélgetések, életizű és szagú bizonyágtételek mind a fenti benyomást erősítették.

Így aztán a nagyon alapos és mélyreható bibliatanulmányozás Fekete Károly vezetésével, Pintér Karcsi bácsi sok-sok szeretettel és tapasztalattal telítődött előadása (ha mi nem nyolcvan, hanem feleannyi idősen annyira összeszedetten és szórakoztatón tudnánk beszélni!), az irodalmi est (mennyi gyönyörű, témához illő vers és novella!), az ifjúsági est (mennyi ötlet, beleélés és nevetés), az árverés (jó ötlet, mi is csinálhatnánk) csak úgymond hab volt a tortán. Pedig ez volt a hivatalos program. Még valami: a Berkesi Sándor vezette kórus akkora

olyan nehéz megfogalmazni. Mindenesetre félnaponta változott a véleményem. Olyan volt, mint egy jó film, amelyre még aludni kell párat, hogy megérjen és kialakuljon valami végső kép, s ez pedig a következő.

Mi fél nappal később, a vasárnapi istentiszteletre érkeztünk. Ami meglepett, az az átlagéletkor volt. Kiderült, hogy ott vannak az aznap végződő presbiteri konferencia résztvevői. No de ha az összes idősebb elmegy, akkor alig maradunk páran, gondoltam. S mégis ez volt az a pont, ahol a konferencia nekem a legtöbbet adta. Igaz, hogy elment a fele társaság, s így az átlagéletkor jelentősen „javult”, de még így sem lett huszonvalamennyi. A fiatalos lendület, a résztvevők hozzáállása, élete azonban simán

zenei élményt adott, hogy nekem hihetetlen volt, miként lehet valami ennyire szép...

A vigília péntek este: minden keresztény embernek azt kívánom, hogy életében legalább egyszer, de inkább sokszor így élje meg a húsvét valóságát, lelkiségét, mélységét, azt, amit valóban jelent. Ez volt az egész alkalom csúcspontja.

Egyvalami volt, ami negatívan érintett: a sokféle-fajta étel, bőséges kínálat, svédasztalos megoldás növelte a derékfájdalmat. Azt hiszem, van hova növekednem a kísértésnek való ellenállásban...

Ettől az egytől eltekintve most már értem, miért tudja már most Júlia meg sokan mások, hol töltik 2011-ben a nagyhetet. Önök tudják, hogy hol töltik?

DOBAI JÚLIA

LÁTTA JÉZUST

Pilátus

Görögök jöttek föl a jeruzsálemi ünnepre a kéréssel: „Jézust szeretnénk látni.” (Jn 12,21) Mivel pedig számunkra ma fizikailag ez nem lehetséges, annál inkább érdekelnék azoknak a tapasztalatait, akiknek ez megadatott: látták az Urat.

Vajon kinek tűnt már föl, hogy az istentiszteleteinken elmondott Apostoli hitvallásban a Szentháromság Isten mellett – Szűz Mária-n kívül – csak egyetlen személy neve szerepel: Poncius Pilátusé? Az ősi szózással mi is kérdezhettünk: hogy kerül Pilátus a krédóba? (Vagy népiesebben: hogy kerül a csizma az asztalra?) Ezzel azt fejezzük ki, hogy csodálkozunk, nem értjük, ha valaki vagy valami az őt meg nem illető helyre került. Mit kezdjünk hát ezzel a tartalékos katonával, aki a rómaiak tisztviselői karának eléggé jelentéktelen tagja volt, a birodalom egyik legkeletibb, nem is annyira fontos csücskében?

A kereszténység egyik legrégebbi egyháza, az egyiptomi kopt egyház a legmagasabb emelvényre helyezte, amikor fölvette szentjei sorába Pilátust. Tisztelti őt azzal a megokolással, hogy ez a helytartó mindent megtett, csak hogy a názáreti Jézust felmentse a rázúduló vádak alól. Hogy végül is ezzel nem lehetett sikere, annak oka kizárólag zsidó ellenfeleinek a hajthatatlansága volt.

De mi lett volna, ha Pilátus annak idején felmenti Jézust, és nem juttatja keresztre? – kérdezi a mai, modern történéssz. Felelete ez: Pilátus nélkül nem lett volna keresztre feszítés, anélkül Jézus is egy maradt volna a híres rabbi közül, de semmiképpen nem lett volna a reménykedve várt Messiás. A Megfeszített nélkül nem lenne kereszténység sem! Nem lett volna szükség az Újtestamentumra, nem lett volna kereszténnyé Európa. Megtakaríthatunk volna magunknak a szégyenteljes eretneküldözést. No és a véres kereszties hadjáratokat...

Gondot okoz az, hogy ennek a tisztviselőnek még csak a teljes nevét se ismerjük. Első neve azt árulja el csupán, hogy a pontuszi nemzetségből való volt. A Pilátus nevet pedig egyesek a kurta lándzsát jelölő szóból vezetik le; e lándzsát kiérdemesült katonák kitüntetésül kapták. A neve latinul: pilum. De hol a név harmadik tagja? Minden tisztességes római polgárnak három szóból állt a neve.

Az sem vet rá jó fényt, hogy sok jót nem örökítettek ránk róla a kortársai: nem volt jó híre. Egyik zsidó filozófus szerint, aki személyesen is találkozott vele, gátlástalan és hajthatatlan hatalmaskodó volt. Ha csak tehette, vérig sértette a zsidók vallási érzelmét, meg is lopta őket, lemészároltatott samáriaiakat, tömegével feszítettet meg lázadókat. Még Lukács evangélista is említ egy szégyenteljes esetet, amikor galileaiak „vérét Pilátus az áldozatukéval elegyítette” (Lk 13,1). Mindezek ismeretében tehát most már nem úgy kell kérdeznünk, hogy miként került bele a hitvallásba, hanem úgy: miért? Néhány nyomós oka lehetett ennek.

Pilátus találkozott Jézussal. Saját szemével látta őt. Súlyos vádakkal terheltlen vonszolták elébe. Látta őt, mint az elfogottat, a kiszolgáltatottat, a megkínzottat.

És látta őt, mint aki szinte némán túrta sorsát. Nem lázadozott Isten ellen, „mikor gyalázták, nem viszonozta a gyaláztást, amikor szenvedett, nem fenyegetőzött...” (1Pt 2,23). Ha Pilátus zsidó lett volna, biztosan eszébe jutott volna az ismert próféta jövendölés az Isten Szolgájáról: „Amikor kínozták, alázatos maradt... Mint a bárány, ha vágóhídra viszik... ő sem nyitotta ki száját...” (Ézs 53,7).

Rómaiként erről nem tudhatott, de az valószínűleg feltűnt neki, hogy míg ő tömegeket szeretett elpusztítani, itt – egyetlen egy személlyel találta magát szembe. Jól meg is nézhette magának ezt az eléje hozottat. Tanácstalanságában ide-oda futkosott a bírói széknek nevezett Gabbata-kő és Heródes palotája között, ahol a Jézus megfeszítését követelő tömeg hangoskodott. S amikor töviskoronásan, bíborpalástosán mégiscsak szerezte eléjük Jézust, miután szinte ijedten állította, hogy büntelennel találja a vádlottat, már csak erre a vallomásra futotta az erejéből: „Íme, az ember!”

Pilátus az embert látja Jézusban, a maga esendőségében és kiszolgáltatottságában. Az emberi gonoszság mélységébe elsüllyedt. Aki még a keresztfán is Istenét kérdezi, hogy miért hagyta el őt.

Nem véletlenül került bele Pilátus a hitvallásba. Pontosán tudjuk róla, hogy Kr. u. 26 és 36/37 között volt Cézáréban székelő római főtisztviselő. Az ő szolgálati idejére esett tehát Jézus pöre és megfeszítése. S ez igen fontos, hiszen különben semmi más, az időpontot illető adatunk nem lenne az esemény igazolására. 1961 óta pedig régészeti bizonyítékunk is van: Cézáréban olasz kutatók találták meg azt a kódarabot, amelybe Pontius Pilátusnak és császárnak, Tiberiusnak a neve van bevésve. Másrészt a nevének ilyen szorgos megőrzése azt is biztosította, hogy Jézus pöre és halála nem maradt valami jelentéktelen, vidéki esemény, hanem olyanná vált, amely még a nagy Római Birodalmat is érintette. Jézus ügye már itt „világtörténeti esemény” lett, és ahogy Pilátus neve soha ki nem kerülhet a keresztény hitvallásból, úgy marad örökké igaz, amit az evangélium tanúsít: „És az Ige megjelent és közöttünk ütötte föl sátorát...” (Jn 1,14)

Egyébként szófukar még az evangélium is, ami Pilátust illeti. Talán ezért is költöztek hozzá olyan sokat és színeset a Biblián kívüli irodalomban. Számtalanszor állították, hogy Jézus kihallgatása teljesen megváltoztatta, sőt kereszténnyé tette őt. Egyesek még feleségének a nevét is tudni vélték: Claudia Prokla ő, aki nemcsak hogy Jézus követője lett, de a görög egyház minden év ok-

tóber 27-én Szent Proklaként ünnepli is őt.

Evangéliumaink azonban két ennél sokkal fontosabb mozzanatot örökítettek meg Pilátus szenvedéstörténetbeli szerepléséről. Nagy teherként helyezte minden nemzedék szívére azt a kérdést, amelyre közvetlenül nem kapott feleletet: Mi az igazság?

Pilátus a kérdést zavarában vetette fel és talán kitérőleg is. Hiszen Jézus már beszélt korábban is arról, hogy Keresztelő bizonyosságot tett az igazságról (Jn 5,33). De Pilátus kérdése előtt is világosan szólott: „...én azért jöttem a világba, hogy bizonyosságot tegyek az igazságról: mindenki, aki az igazságból való, hallgat az én szómrá.” (Jn 18,37) S ez a küldetése nem e világi hatalmasságoktól, hanem túlnanról, azaz Istentől való. Benne van jelen az isteni üzenet. Pilátusnak vigyázni kellene, nehogy ezzel az isteni világgal kerüljön összeütközésbe. Talán valamit megsejtett ebből a svájci Dürrenmatt, akinek Pilátus című drámájában a főszereplő számára Jézus a végső döntés nagy alakja. Rajta lehet tájékozódni, de el is lehet bukni. Pilátus az utóbbi áldozata lett.

Egybehangzóan tanúsítják evangéliumaink, hogy Pilátus – az államhatalom képviselőjeként – politikai síkra igyekezett terelni Jézus ügyét. Erthető módon. Elvégre úgysem ismerte ki magát a zsidó messiási váradalmak sűrűjében. Valószínűleg ezt a vádszöveget szívesen kapcsolta volna ki a kihallgatásnál. Jézus zsidó valószínűleg sem kellett sokat magyarázni, hogy vallási, vitás kérdésekkel sokat nem érnek el a rómainál. Jól jött tehát az alkalom a színvallató kérdésre: „Te vagy a zsidók királya?” Már csak azért is, mert ez az ember egész Galileát és a Jordán vidékét állandóan az Isten Királyságáról szóló tanítással hozta lázba. A hatalom embe-re császárnak volt szolgálai engedelmessé alattvalója, aki minden hódítás alkalmával elűzte vagy megölte a helyi királyokat. Már csak természetes, hogy itt hegyezte Pilátus a fülét.

Éles szemű kutatók fedezték fel, hogy Jézus soha nem volt hajlandó válaszolni, ha az ő királysága felől faggatták. Kivételt képez Kajafás és Pilátus. Ők ketten képviselték hivatalosan az akkori idők vallási és polgári hatalmát. Hálásak vagyunk máig is Pilátusnak ezért a kérdéséért, mert Jézus világos választ adott mindkét hatalmasságnak. Kajafásnak értésére adta, hogy az ő királysága más, mint amire az gondolt. Pilátusról pedig tudja, hogy csak amattól vette a kíváncsiskodó kérdést. Pedig a helytartó sejtje, hogy ez a meggyötört, megkínzott galileai nem lehet veszélyes vetélytársa a római császárnak, ellenfele pedig egyáltalán nem. Az igazság és a hatalom nemigen férnek meg egymással! Hazudik, aki a hatalom igazságáról akarja meggyőzni a világot.

Pilátus is elmondhatta volna az apostoli bizonyágtételt: „Ami kezdetül fogva volt, amit hallottunk, amit szemünkkel láttunk, amit megfigyeltünk, amit kezünkkel is megtáptottunk, azt hirdetjük az élet igéjéről.” (1Jn 1,1) Nem baj azért, ha belekerült a Credóba, a mi hitvallásunkba. Tanú ő, ha nem is a leg-szerencsésebb.

GÉMES ISTVÁN

ÚTI-TÁRSALGÓ

„Fontos, hogy átfogó önmeghatározást tudjunk találni”

Beszélgetés Kókai Csabával, a Svájci Magyar Nyelvű Protestáns Gyülekezetek Szövetségének lelkipásztorával

Ha Svájc nevét halljuk, egyesek a csokoládéra, mások esetleg *Tell Vilmosra*, a bankokra vagy a híresen pontos svájci órákra gondolnak. Az alpesi ország említése sokféle asszociációra ad lehetőséget, az azonban bizonyára keveseknek jut eszébe, hogy ebben az országban nagyszámú magyar anyanyelvű ember él. Ha abból a szociológiailag elfogadott tényből indulunk ki, hogy az ember identitásának két fő pillére az anyanyelv és a vallás, akkor talán azt sem tévedés feltételeznünk, hogy ebben az országban is sok olyan honfitársunk él, akinek igénye, hogy egy lelki vezető segítségével e két fő pillér összekapcsolódjon. Az alábbiakban egy ilyen kettős funkciót teljesítő „lelki emberrel” beszélgettünk.

– Magyarországon végezett református lelkipásztorként hogyan lett a svájci magyar protestánsok lelki vezetője?

– Amikor regényes életrajzokat olvas az ember, gyakran észébe jut, mennyi minden befér egy ember életébe, milyen utakat tud valaki bejárni, milyen távolságokat tud átfogni, a szónak nem csak földrajzi, de kulturális és lelki értelmében is. Ha belegondolok abba, hogy egy nem túl nagy abaúji falu református gyülekezetéből indultam, ahol a látókörünk sem lelki, sem más értelemben nem volt túl széles, akkor csak hálát tudok adni Istennek, hogy eddig megengedett nekem egy olyan életutat, amelynek egyik legfontosabb jellemzőjeként éppen a látóhatár kitágulását tartom.

A miskolci középiskolás évek után Debrecenbe vezetett az utam, ahol a szocialista rendszer utolsó éveinek vergődése mellett megélhettem a rendszer-váltás első éveinek vajúdásait is. A teológián is egyszerre volt jelen ez a kétfajta gondolkodás. Voltak régi vágású, rendszerhű tanáraink, és voltak olyanok, akik mindig igyekeztek arra emlékeztetni minket, hogy a politikai rendszerek csak kulisszák, de ezek mögött ott van az a nagy Rendező, akivel nekünk igazán dolgnak van. Debrecen – bár sokat harcoltam vele a magam módján – szintén egész életre meghatározó iskola marad.

Az utána következő időszak az a tapasztalás és a szolgálat jegyében telt. Csak nagyon vázlatosan a szolgálati helyeim: Voltam vendéglelkész egy évig az akkor éppen újjászerveződő Kárpátaljai Református Egyházban. Ösztöndíjas lehettem Münchenben. Tiszaujvárosi és abaúji megbízások után hat évig egyetemi lelkész Debrecenben. Egy Amerikában töltött önkéntes év után egy református rádió egyházi műsorait szerkeszthettem Miskolcon. Ott találkoztam a svájci testvérek pályázatával, akik lelkeszt kerestek, és mivel én már közben magam is újra vágytam a gyülekezeti szolgálatra, így a két szándék találkozott, és – emberileg nézve – „megválasztásomhoz vezetett”.

– Az elmúlt időszakban milyen tapasztalatokat gyűjtött a svájci magyar protestánsok körében végzett szolgálata alatt?

– Németországi és amerikai magyar közösségekben gyülekezeti

tagként vagy látogatóként szerzett tapasztalatok után úgy gondoltam, nagy különbség itt sem lehet majd. Valóban vannak olyan területek, ahol a gondolkodás nagyon hasonló. Hasonló az igény az ige magyar nyelven való hallga-

tására. A közösség ápolására. Ugyanígy közösek a félelmek az elfogyástól. A pontos és tudatos önmeghatározás hiányából fakadó félelmek. Mi a dolgunk, miért vagyunk itt, mit bízott ránk Isten szórványban élő magyar protestánsokként? Ezeket közös pozitívumoknak, illetve hiányosságoknak tartom.

Ami itt nagyon különbözik az eddig megismert modellektől, az a protestánsoknak az a sajátos „ökumenikus” szerveződése. Szövetségünkhöz tartoznak ugyanúgy a reformátusok és az evangélikusok, mint a magyar baptisták és az unitáriusok is. Ilyen átfogó, mondhatnánk, „protestáns makroökumenével” eddigi szolgálatom alatt sehol sem találkoztam. Az Amerikában tapasztaltaktól pedig abban térnek el az itteniek, hogy míg ott az egyházi közösségek teljesen önfenntartóak, addig itt mi ez ideig még élvezzük a kantonális egyházak anyagi támogatását. Hogy ez akár egyfajta elkényelmesedéshez is vezethet, az már az éremnek a másik oldala...

– Hogyan definiálná a diaszpóralét lényegét? Mit gondol, melyek azok a pontok, amelyek az anyaországhoz képest mások, és melyek azok, amelyekkel egy anyaországban élő nem szembesül?

– Szerintem nagyon fontos, hogy átfogó önmeghatározást tudjunk találni. Nem tudományos ekkléziasztikai leírásra gondolok itt, hanem sokkal inkább gyakorlatira. Annak tudomásul vételére, hogy nagyon sokféle diaszpóralét,

sokféle szétszórás, kisebbségi helyzet van jelen az egyház életében. Amikor leszűkítünk, az szinte mindig mások akaratlan kizárásához vezet. Gyakran ilyen leszűkítést tükröz egy-egy diaszpóragyülekezetünk szociológiai összetétele, amikor egy adott korcsoport vagy emigránshullám – „régik amerikaiak”, 45-ösök, 56-osok, erdélyi menekültek és így tovább – adja az adott gyülekezet gerincét, határozza meg fő színét.

Egy anyaországbeli is sokféle „áldásával” szembesülhet a kisebbségi létnek, de amivel talán otthon kevésbé lehet találkozni, az az, hogy csak rövid távra tudunk tervezni. Ezt itt éppen a nagyobb struktúráktól való függésünk eredményezi. Nincsenek önálló épületeink, közösségi tereink, és jelenlegi állapotunkban nem vagyunk képesek az önfenntartásra. Nekem személy szerint nehéz megélni azt, hogy egy közösség megmaradása emberileg is rajta kívül álló tényezőkön múlik.

– Milyen tervei vannak a gyülekezet jövőjére nézve? Milyen speciális eszközökkel képzel el a gyülekezet további építését?

– A válaszban kapcsolódnék az előzőleg felvetett gondolathoz. Az én jövőm és a gyülekezet jövője – megint csak ezt a szót tudom használni, hogy *emberileg* – a jövő év végéig kapcsolódik össze. Igen fontosnak tartanám, hogy valami módon abba az irányba tudjunk fejlődni, hogy a közösség hosszabb távra tervezhessen, akár személyi, akár anyagi oldalát tekintve a kérdésnek. Tudom, ez nem hangzik túl lelki módon, de fél éves terminusokkal – van, ahol fél évenként hosszabbítják a diplomahasználatunk lehetőségét –, az esetleges megszüntetés lehetősége damoklész kardjának szüntelen felettünk lebegtetésével, ki nem mondott, de anélkül is ránk ereszkedő bajjós árnyakkal nehéz jövőt tervezni.

Eddigi látásom alapján igen fontosnak tartanám az energiáknak a három nagyobb városra való koncentrációját, a berni, bázeli és mindenekelőtt a zürichi gyülekezetek – akár magyarországi testvéregyházaink segítségével történő – megerősítését. Kapcsolódik ez ahhoz a gondolatomhoz, hogy a diaszpóra is mozgásban van. Nem lehet egy korosztályra korlátozni a munkát. Akik ma a Svájcban élő magyarok zömét adják, azok a csupán néhány évre ideérkező diákok, kutatók és vendégmunkások. A megmaradásunk és a magyar munka folyamatosságának egyik alapkérdése az, el tudjuk-e érni ezeket a rétegeket, illetve nekik van-e igényük arra, hogy bekapcsolódjanak az itteni magyar nyelvű protestáns életbe. Ezt az igényt viszont otthonról kell hozniuk.

SZÜCS PETRA

DSIDA JENŐ

Húsvéti ének az üres sziklasír mellett

Sírod szélén szinte félve, iszonyattal üldögélve, ó – mekkora vád gyötör, mardos, majdnem összetör: mily látás a kétkedőnek, törvény ellen vétkezőnek, hogy üres a sírgödör.

Nyitott sírod szája szélén sóhajok közt üldögélvén szemlélem bús, elvetélt életemnek rút felét s jaj – most olyan bánat vert át, mily Jacopo és Szent Bernát verseiből sír feléd.

Nincs gonoszabb, mint a hitvány áruló és rossz tanítvány, ki az ördög ösvényén biztos lábbal, tudva mén: szent kenyéren nőtt apostol, aki bűnbe később kóstol – Krisztus, ilyen voltam én.

Amit csak magamban látok, csupa csúnya, csupa átok, csupa mély seb, éktelen, testem oly mértéktelen volt ivásban, étkezésben, mindenfajta vétkezésben s undokságom végtelen.

Ó, ha tudnám, megbocsátasz, s országodba bebocsátasz, mint szurnám ki két szemem, mint vágnám le két kezem, nyelvem húznám kések élén s minden tagom elmetélném, amivel csak vétkezem.

Bűneimnek nincsen számok. Mindent bánok, mindent szánok, és e sajtás, mely gyötör nem is sajtás, már gyönyör. Hamuval szórt, nyesett hajjal ér engem e húsvéthajnal és az üres sírgödör.

Bámulok a nyirkos, görbe kősziklába vájt gödörbe, bénán csügg le a karom, tehetetlen két karom... Te kegyelmet mindig oszthatsz, feltámadtál s feltámaszthatsz, hogyha én is akarom.

Lábadozó régi hitben egész nap csak ülök itten. Lelkemet nagy, jó meleg, szent fuvalat lepte meg, lent az odvas, szürke barlang mélyén muzsikál a halk hang, ahogy könnyem lecsepeg.

Az én Uram újra él most, országútján mendégél most, áprilisban fürdik, és aranyozza napsütés, ahol lépked, jobbra-balra ezer madár fakad dalra, s ring, hullámszik a vetés.

Éneklő sok tiszta lánnyal, liliomos tanítvánnyal nem követlek, Mesterem. Majd csak csöndes estelen indulok, hol vitt a lábad, földön kúszom könnybe lábadt szemmel, szinte testtelen.

Fennakadva tüskeágon, éjsötét nagy pusztaságon étlen-szomjan vágok át, nagy hegyeken vágok át, mint eltévedt eb szimatja, mely halódva is kutatja vándor ura lábnyomát.

S közben dalolok az égről, pálmás, örök dicsőségről, vonszolván földdel rokon testemet a homokon, s így ujjongván, nem is érzik, hogyan sajog, hogyan vérzik rögbé horzsolts homlokom.

Mert az égi útnak elve: kúszva, vérzön, énekelve, portól, sártól piszkosan menni mindig, biztosan... S kopjék térdig bár a lábam, tudom, az ég kapujában utólérek, Krisztusom!

HÍREK, KITEKINTÉS

Xanhua, Kína. Ebben az északi tartományban tömörül a kínai római katolikusok többsége. Ennek megfelelően erős a kommunista párt nyomása: a papok csak akkor dolgozhatnak, ha belépnek az úgynevezett „Hazafias Egyesületbe”. Ez viszont teljesen a kormány ellenőrzése alatt áll. Tavaly június óta nyolcvan pap rejtőzik hívei magánházaiban és „földalatti”, titkos istentiszteleteket tart.

Tallinn, Észtország. A balti államok evangélikus püspökei az Evangélikus Világszövetség szétszakadásától félnek, miután egyes tagegyházak engedélyezték az egyneműek „házasságát” és homoszexuális egyének lelkiességének szentelését.

Zágráb, Horvátország. A római katolikus egyház kerületeket választott le a zágrábi érsekségből, és Sziszekben, valamint Belovárban két új püspökséget állított fel. Az előbbinek az ötvenegy éves *Vlado Kosic*, a belovárinak pedig az ötvenéves *Vjekoslav Huzjak* lett a püspöke.

Poznan, Lengyelország. A legutóbbi Taizé-találkozón harmincezer fiatal vett részt. Többek között *Solt Pál*, a magyar Legfelsőbb Bíróság volt elnöke is vezetett vitát a fiatalokkal: a téma a „Mit kezdesz a szabadságoddal?” volt. Mivel a találkozót Lengyelországban zajlott, érezhető volt a római katolikusok túlsúlya.

Chisinau, Moldávia. Ortodox hívők egyik papjuk vezetésével összetörték a hétágú gyertyatartót (menóra), amelyet a helyi zsidó közösség állított fel zsinagógája előtt. A szétört zsidó szimbólumot a tömeg *István* vajda szobra elé dobta. Nagy István 1457–1504 között élt, és állítólag „zsidótlantotta” a moldvai fejedelemséget.

Moszkva, Oroszország. *Dmitrij Medvedyev* elnök óvott attól, hogy a mai nemzedékek megfedkezzenek a sztálini vallásüldözésekről és azok milliókra rúgó áldozatairól. Hírek szerint Oroszországban egyre nagyobb tiszteletnek kezd örvendeni a véreskezű diktátor mint „a fasizmus legyőzője”.

Moszkva, Oroszország. Állami anyagi támogatással adta ki a zsidó közösség Mózes öt könyvének orosz fordítását. Az országban egyre növekvő antiszemizmussal szemben a zsidó szellemi értékeket kívánják megismertetni ezáltal.

Omszk, Oroszország. Az Uráli–Szibériai–Távol-keleti Evangélikus Egyház új érseke, *August Kruse* arra hívta fel a figyelmet, hogy a gyülekezetekben egyre nagyobb teret kell kapnia az orosz nyelvnek az eddig csaknem kizárólagosan használt német helyett. Az egyháztagok többsége német telepesekekből és a Sztálin által elűldözött volgai németekből állt.

Ljubljana, Szlovénia. A római katolikus apostoli nuncius iktatta ér-

seki hivatalába *Anton Strest*, aki eddig a maribori érsekség második embere volt.

Kayseri, Törökország. A török kormány engedélyével a keresztények tíz év után újra tarthatnak istentiszteletet a helyi Szent György-templomban.

Karlsruhe, Németország. A Német Ókatolikus Egyház a helyi evangélikus templomban szentelte püspökévé *Matthias Ringet*, akit a novemberi rendkívüli zsinat választott meg. A negyvenkilenc éves püspök Bambergben végzett római katolikus teológiát, és csak később tért át az ókatolikus egyházba. 1889 óta létezik ez az egyház, amelynek ma ötvenöt gyülekezete, száz papja és tizenöt diakónusa van Németországban.

Odessa, Ukrajna. Az Ukrajnai Evangélikus Egyház ötvenéves új püspöke, *Uhlend Spalinger* Bajorországból való. Korábban a bajor egyház ökumenikus referense volt, még előbb pedig évekig dolgozott Pápua Új-Guineában.

Münster, Németország. A kapucinusok filozófiai-teológiai főiskoláján intézetet állítottak fel, amelynek az a célja, hogy az állatok komolyan vételét szorgalmazza a teológiában. Alapítója egy helyi római katolikus pap, aki biológus is.

Nigéria. Ötszáz keresztényt megszároltak le éjnek idején Abuja környékén. A Dogo Nahara nevű falu kétszáz lakosa esett áldozatul a géppisztolyokkal betörő és lövöldöző muszlimoknak. Afrika legnépesebb országa 140 millió lakosának 45%-a muszlim és mintegy 42%-a keresztény.

San Antonio, USA. Óriási felháborodást váltott ki egy ateista diákszervezet mozgalma. Ingyen kap egy „Ateista agendának” nevezett pornográf könyvet az, aki ellenértékként beszolgált egy Bibliát. A mozgalomnak a „Szemetet szeméért” gúnynevet adták.

Wittenberg, Németország. A Luther-városban új intézetet nyitottak meg, amely a prédikálás nem könnyű feladatával foglalkozik. Az első közvélemény-kutatás kérdéseire – „Mit vár el az istentiszteletől?” – ilyen válaszok érkeztek: mai, érthető nyelvet, jó prédikációt, oldott, vidám hangulatot, másokkal megélt közösséget.

Hannover, Németország. Az állományegészség nyomozást indított, mert felmerült a gyanú, hogy az ittasan vezető *Margot Käbmann* püspök asszony tettenéréséről szabályellenesen jutott el a hír a sajtóhoz. A német rendőrség nem szolgáltat ki szolgálati eredményeket, csak felettesi engedéllyel – ami itt nem volt.

München, Németország. A városi Meiser-Strasse nevét a bajor közigazgatási bíróság Katharina-

von-Borára változtatná. *Hans Meiser* a bajor evangélikus egyház püspöke volt, de most kiderítették, hogy 1926 és 1934 között antiszemita megnyilatkozásai voltak. Az utcanév-változtatás ellen az 1956-ban meghalt püspök unokája panaszt és tiltakozást nyújtott be a bíróságon.

Düsseldorf, Németország. Óriási felháborodást váltott ki a helyi jogi hatóságok képmutatása. Egyrészt megtiltották, hogy a bíróságok termeiben kereszt legyen a falakon – ugyanakkor kiderült, hogy a legfelső bíróságon lábmosó medencéket építettek be a muszlimok kedvéért.

Markt Schwaben, Németország. A bajor főváros, München evangélikus és római katolikus püspökei nagy egyetértésben készülnek a városban rendezendő 2. ökumenikus egyházi napokra (május 12–16.). *Johannes Friedrich* evangélikus püspök szerint itt is a lényegre kell törekedni, és nem szabad megengedni, hogy mellék-szemponatok azt elfedjék. *Reinhard Marx* katolikus érsek kiemelte: senki ne azért menjen, hogy „a levesben hajszalet találjon”. Nem egymás elgáncsolása a feladatunk, hanem a közös munka – hangsúlyozta.

Berlin, Németország. A német parlament elnöke, *Norbert Lammert* intette a török kormányt, hogy óvja az országában élő keresztény kisebbséget. Isztambul Európa kulturális fővárossá való nyilvánításának ünnepén az elnök ott vendégeskedett, és hallotta a török miniszterelnök nagy szövegét arról, hogy országában minden kultúra megőrizheti az azonosságát. Most tehát váltsa is valóra, amiről szónokolt – követelte a német parlamenti elnök.

Párizs, Franciaország. A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) kritizálja, hogy a gazdag nemzetek távolról sem tartják be a világ fejlesztéséhez szükséges összegekre tett ígéreteiket. Az államok hozzájárulása – Svédország kivételével – nem éri el a bruttó nemzeti jövedelem egy százalékát.

Jena, Németország. Az egyetemi könyvtárban először állították ki *Luthernek* azt a Bibliáját, amelyben bejegyzések vannak arról, hogy a reformáció tényleg azzal kezdődött, hogy 1517. október 31-én Luther kiszögezte 95 vitatételét a wittenbergi vártemplom kapujára.

Port-au-Prince, Haiti. Tizen-négymilliárd USA-dollárra lesz szükség a földrengés sújtotta ország újjáépítéséhez. Franciaország 270 milliót ígért. – Kettő kivételével szabadon bocsátották az amerikai baptistákat, akik 33 haiti gyermeket akartak az USA-ba vinni. Közben kiderült, hogy védőjük, egy haiti ügyvéd ellen is vádat emeltek embercsempészsé miatt.

Igék élnek bennem – igékkel élek

Budapesten történt, délután hatkor, csúcsidőben. Autóval sodródtam a Váci úton, ellenállhatatlan hőmpölygésben. Alattam a négy sávú út hirtelen hatsávossá szélesedett... Hunyorgva olvastam, mi van a táblán... Árpád híd? Nem jó, sávot kell váltanom! Késő, itt valami sáveválasztó járda-sziget húzódik! Átvágok rajta, talán sikerült... Csusszanást éreztem, nagyot rándultam, valami koppant, az autó keresztbe fordult, végül megállt.

Koválygó fejjel kiszálltam. Ré-

dotat: *Uram, köszönöm, hogy nem vagyok egyedül! Köszönöm, hogy itt vagy velem most is, itt, az út közepén! Csak magamat okolhatom azért, ami történt. Uram, köszönöm, hogy segítesz kijutni ebből a helyzetből! Amen.*

Arra ríadtam, hogy megáll mellettem egy *autómentő teherautó*. Csörlővel s mindennel, ami szükséges. Két jóarcú fiatalember szállt ki a vezetőülésből, mondták, hogy véletlenül jártak arra, s jóformán percek alatt kimentettek a magam okozta kelepcéből.

műlten láttam, hogy az autóm fennakadt a túldalán kétarasznyi magas járdaszigeten, s belógott az út közepére, mint valami sorompó. Telefonálni kezdtem. Az autókлубban mondtak egy havi nyugdíjnak megfelelő összeget, annyit két óra múlva segítettek volna rajtam. Engem pedig sürgetett az idő: előbb-utóbb belém rohanhatott volna valaki. A pánik ott ólálkodott körülöttem.

„Uram! – sóhajtottam. – Most mit tegyek?” Behunytam a szemem. Így, kissé kirekesztve a Váci út porát, szelét, dübörgését, könnyebb volt folytatnom a gon-

Biztonságba helyeztek, a felajánlott szerény fizetséget elfogadták, majd továbbbrogattak. Megrendülten bámultam utánuk. Lélekben ott állok még ma is.

Néha talán azt érezzük, hogy az életünk autója megrekedt. Jusson eszünkbe – ha lehet, hamarabb, mint nekem –, hogy szorult helyzetben első teendő: az *imádság*. Nem a telefonálás, nem az összejt-kivonat, nem az országos gyűjtés, nem a népszavazás – hanem mindezeket megelőzve: a bizalommal és hálával teli, őszinte beszéd az Úrral.

DÖBRENTEY ILDIKÓ

Adományok

Az *Útitárs* előző számában technikai okokból hiányosan jelent meg támogatóink névsora. Tisztelt támogatóinktól ezúton kérünk elnézést, a listát pedig az alábbiakban közöljük.

Budapest-zuglói gyülekezet: 2500 HUF
Paksi gyülekezet: 5000 HUF
Bernhardt Béla (USA): 50 USD
Svájci Magyar Protestáns Gyülekezet: CHF 400

A legújabb adományozók:
Örökös Ottóné: 4000 HUF
Takács Dezső (Svédország): 3000 HUF
Dr. Ludván Margit (Ausztria): 100 EUR
N. N. (Ausztria): 100 EUR

Magyar evangélikus lap
Megjelenik hatszor egy évben
Kiadja a Magyar Evangélikus Konferencia (Maek)
1088 Budapest, Puskin utca 12. (telefon: +36 1/338-2302)

Felelős kiadó: Pröhle Gergely elnök
Felelős szerkesztő: Szűcs Petra
(telefon: +36 20/824-8854, e-mail: szucspetra@freemail.hu)
Megrendelés, információ: Zászkaliczky Pál (e-mail: maek@lutheran.hu)

A lap ingyenes, a nyomda- és postaköltségre adományokat kérünk és elfogadunk.

Bankszámla: Magyar Evangélikus Konferencia, Budapest, Raiffeisen Bank
Bankszámlaszám (belföldről): 12010886-00146767-00100002
(külföldről) IBAN: HU 43 1201 0886 0014 6767 0010 0002
SWIFT: UBRTHUHB

Értesítjük lapunk olvasóit, hogy az *Útitárs* azon számai, amelyek 2008 januárja után a Maek gondozásában jelentek meg, mostantól teljes terjedelmükben olvashatók a www.maek.lutheran.hu weboldalon, illetve az *Evangélikus Élet* archívumában, a www.evelet.hu címen. Lapunk további számai mostantól folyamatosan felkerülnek a világhálóra.